

SAMENVATTING MBT INKANTELING

VVS heeft kennis genomen van het derde rapport Soete van vrijdag 13 februari 2009 mbt de inkanteling van de twee cycli-hogescholen en is bijzonder teleurgesteld. Zo wordt er niet ingegaan op de gevolgen van de inkanteling voor de student, op de noodzakelijke sociaal flankerende maatregelen, de gevraagde kosten-baten-analyse werd niet uitgevoerd, alternatieve pistes werden niet verkend, problemen worden opgesomd zonder oplossing aan te reiken....

En bovenal wordt er helemaal niet meer in gegaan op het debat ten gronde over de noodzaak en meerwaarde van inkanteling voor de academisering van twee cycli hogeschoolopleidingen. Het voorbehoud dat VVS een jaar geleden maakte bij de overdracht van onderwijsbevoegdheden, blijft daarom onverminderd geldig. We lijsten onze bezwaren nog eens op.

VVS betwist de noodzaak van deze operatie:

- internationaal is het onderscheid tussen professioneel versus academisch steeds minder gangbaar
- dankzij internationale tools zoals kwalificatieraamwerken, accreditatie en bama-structuur is het soort instelling dat een diploma uitreikt steeds minder relevant is voor de erkenning van de diploma's
- associaties werden net opgericht om de academisering in goede banen te leiden en versplintering van onderzoeksmiddelen tegen te gaan
- overheveling na het academiseringsproces zal te laat komen om de universiteiten duidelijker te responsabiliseren
- veiliger om de uitkomst van het academiseringsproces af te wachten. Indien weinig opleidingen geaccrediteerd geraken, zijn andere pistes noodzakelijk

Ook de meerwaarde inzake rationalisatie/optimalisatie blijft erg onzeker voor VVS:

- door territoriale beperkingen en geografische versnippering van associaties valt er qua personeelsinzet weinig winst te boeken
- ook qua infrastructuur heeft overheveling weinig rationaliserende meerwaarde door de geografische spreiding van bepaalde associaties
- inhoudelijk is de meerwaarde van een overheveling naar de universiteit niet duidelijk, bijvoorbeeld voor heel wat kunstopleidingen (die bovendien moeilijk in het binaire korset professioneel-academisch inpassen)
- het risico voor proliferatie is daarentegen groot (universiteiten gaan nieuwe opleidingen uitdenken wanneer ze een nieuw studiegebied toegewezen krijgen)
- het hoger onderwijslandschap zal er niet rationeler of optimaler op worden: nog meer versnippering, scheefftrekkingen, verschillende instellingen onder één dak, ingewikkelde constructies voor studentenvoorzieningen en onduidelijkheid voor de student die niet meer weet waar hij precies studeert
- overheveling versterkt onevenwichten: één universiteit krijgt het monopolie om in gans Vlaanderen haar deuren te openen
- fusies kosten handen vol geld
- de twee cyclihogeschoolopleidingen dreigen aan praktijkgerichtheid in te boeten terwijl dat net hun aantrekkingskracht op de student vormt
- wat rest van de hogescholen, de professionele bacheloropleidingen, dreigt verweesd achter te blijven

De enige certitude is de gigantische meerkost van deze operatie. Er moet minstens evenveel voor worden uitgetrokken als de Vlaamse Regering deze legislatuur extra uitgaf voor hoger onderwijs! Volgens de commissie Soete is er minstens 100 miljoen nodig voor alle universiteiten, volgens Oosterlinck alleen al 100 miljoen voor zijn associatie alleen. Die cijfers houden geen rekening met noodzakelijke compensaties voor de achtergebleven hogescholen, met sociaal flankerende maatregelen... Het is duidelijk dat deze gigantische fusieoperatie ten koste gaat van andere budgettaire prioriteiten zoals studiefinanciering, studentenvoorzieningen, diversiteit, onderfinanciering hogescholen en de onderwijsprocessen zelf.... VVS vindt een dergelijk grote voorafname op de budgettaire vrijheid van volgende regering geen blijk van goed bestuur.

Deze ingrijpende operatie werd op ondemocratische wijze voorbereid door een Commissie waarin enkel een handvol hoge piefen uit enkele instellingen vertegenwoordigd waren. Studenten, personeel, sociale partners, politiek en

parlement waren niet welkom. Voor deze voorstellen ontbreekt dan ook elk democratisch draagvlak. De techniek om via een voorstel van decreet de krijtlijnen van deze ingrijpende hoger onderwijsvormingen nog snel door het parlement te jagen, zet bovendien de inspraakmogelijkheden van het normale legistiek traject volledig buiten spel. De vaagheid en het gebrek aan concrete oplossingen uit het laatste rapport Soete over de inkanteling, toont pijnlijk duidelijk aan dat het dossier in geen geval klaar is voor wetgevend werk. VVS is dan ook erg gekant tegen het geplande voorstel van decreet dat de inkanteling nog deze legislatuur wil beslechten. Er is vooraf nood aan een deftig maatschappelijk en uitgebreid politiek debat over de noodzaak en de meerwaarde van deze bijzonder dure en ingrijpende operatie. VVS denkt dat de nakende verkiezingen een opportuniteit zijn om dit belangrijke maatschappelijke debat te voeren en zo het democratisch draagvlak voor een beslissing in deze of gene richting te vergroten.

VVS vraagt dan ook met aandrang om de hele operatie uit te stellen, in afwachting van een grondig democratisch debat en een breder maatschappelijk draagvlak. Om te vermijden dat politiek en parlement weer voor voldongen feiten worden gesteld, moet de status quo worden bevroren en dienen bepaalde mogelijkheden voorlopig uitgesloten te worden. VVS vraagt ook om niet slechts de inkantelingspiste maar ook alternatieve mogelijkheden ten gronde te onderzoeken. Zo werden de associaties immers als vehikel net opgericht om de academisering van de twee cycli hogeschoolopleidingen mogelijk te maken zonder in Vlaanderen 20 bijkomende universiteiten te creëren. VVS denkt dat de associaties versterken en optimaliseren nog steeds een zeer waardevol, rationeel en betaalbaar alternatief kan zijn.

VVS heeft ook zelf al enkele aanzetten gegeven in haar eigen standpunt van 19 maart 2008. Met name:

1. De associaties werden als vehikel opgericht om de academisering van de twee cycli hogeschoolopleidingen mogelijk te maken en te vermijden dat er 26 universiteiten kwamen in Vlaanderen. VVS denkt dat dit vehikel nog steeds erg bruikbaar is en dat een optimalisering en versteking van de associaties een goedkopere en efficiëntere oplossing zou kunnen bieden dan een peperdure, ingrijpende en moeizame inkantelingsoperatie.
2. Indien er toch tot inkanteling zou worden beslist, dan stelt VVS hieraan volgende voorwaarden:

- inkanteling mag niet automatisch verlopen maar wel via een decretale beslissing voor elke afzonderlijke opleiding van het parlement
- machtsconcentraties en monopolievorming moeten worden voorkomen: overheveling mag geen associatie-automatisme worden
- overheveling moet gebeuren volgens een opleidingslogica vereist door studiegebied en wetenschappelijke discipline en niet volgens instellings- of associatiedictaten
- overheveling moet regionale gebeuren wil ze een meerwaarde vormen qua rationalisering en schaalvoordelen toelaten inzake academische infrastructuur etc.

Er moeten in dat geval procedures worden ontwikkeld die de machtsevenwichten, opleidingsbelangen, rationaliteit en maatschappelijke voorwaarden beter kan garanderen. Als er dan toch zou worden beslist tot overheveling van bevoegdheden, dan stelt VVS volgende procedure voor:

- de twee cycli hogeschoolopleidingen werken een overhevelingsdossier uit waarin de voorkeur voor een universiteit op basis van de opleidingslogica wordt vermeld
- overige instellingen uit de regio kunnen advies geven over de overhevelingskeuze
- het overhevelingsdossier en de adviezen worden overgemaakt aan de erkenningscommissie die de macrodoelmatigheid en rationaliteit ervan onderzoekt en de Vlaamse Regering adviseert
- de Vlaamse Regering giet alle overdrachtsbeslissingen in een ontwerpdecreet dat aan het parlement ter goedkeuring wordt voorgelegd.

In het geval van inkanteling moet de missie, opdracht en contouren van de associaties ook grondig worden herdacht vanuit de behoeftes van de professionele bacheloropleidingen, met name: schakelprogramma's, oriëntering en heroriëntering, kennisdisseminatie en regionale ontwikkeling, aanvultrajecten op HBO-opleidingen en samenwerking met de CVO-consortia. In de toekomst moeten associaties zich herdenken vanuit de noden van de professionele bachelors en zich bijgevolg herdenken vanuit een regionale dynamiek.